

OBRAZLOŽENJE
MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA
U PRVOM POLUGODIŠTU 2020. GODINE

MAKROEKONOMSKA KRETANJA U PRVOM POLUGODIŠTU 2020. GODINE

Kretanja u domaćem gospodarstvu u prvom polugodištu 2020. su pod snažnim negativnim utjecajem COVID-19 epidemije. Posljedica navedenog je snažno međugodišnje smanjenje realnog BDP-a od 7,8% u prvom polugodištu 2020. Negativna kretanja najizraženija su u sektoru turizma u kojem je u prvoj polovici 2020. zabilježen pad broja turističkih noćenja od 77,1% na međugodišnjoj razini. U istom razdoblju je zabilježen realni međugodišnji pad prometa u trgovini na malo od 6,6%, te pad obujma industrijske proizvodnje od 6,4%, dok su građevinski radovi u prvih šest mjeseci ove godine zabilježili međugodišnji rast od 3,1%. Broj registriranih nezaposlenih se u prvom polugodištu povećao za 8,3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Prosječna inflacija potrošačkih cijena je u prvom polugodištu 2020. iznosila 0,5%. Unatoč mjerama HNB-a kojima je likvidnost domaćega financijskog sustava zadržana na i dalje iznimno visokoj razini, došlo je do usporavanja kreditne aktivnosti banaka.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji Republike Hrvatske

	2020.						2020.		2020.
	I	II	III	IV	V	VI	I - III	IV - VI	I - VI
Bruto domaći proizvod, % godišnja promjena, realno	-	-	-	-	-	-	0.4	-15.1	-7.8
Indeks potrošačkih cijena, % godišnja promjena	2.0	1.5	0.6	-0.2	-0.6	-0.2	1.4	-0.3	0.5
Industrijska proizvodnja, % godišnja promjena	-5.5	-2.5	-5.0	-11.0	-12.4	-1.8	-4.3	-8.5	-6.4
Promet od trgovine na malo, % godišnja promjena, realno	6.2	4.8	-7.0	-25.5	-7.8	-6.2	0.9	-12.8	-6.6
Indeks obujma građevinskih radova, % godišnja promjena	8.0	11.9	-0.9	-4.8	-2.2	8.5	6.0	0.3	3.1
Broj noćenja turista, % godišnja promjena	8.0	11.1	-69.3	-98.9	-96.6	-72.4	-27.7	-81.9	-77.1
Stopa registrirane nezaposlenosti, %	8.4	8.3	8.6	9.4	9.5	9.1	8.5	9.3	8.9
Izvoz roba, % godišnja promjena (HRK) ¹	4.6	8.0	-7.2	-22.2	-23.3	7.0	1.5	-13.5	-6.1
Uvoz roba, % godišnja promjena (HRK) ¹	3.4	8.5	-10.3	-36.1	-29.1	1.1	0.0	-22.8	-11.8
Prosječan tečaj HRK/EUR	7.44	7.45	7.55	7.60	7.57	7.57	7.48	7.53	7.53
Inozemni dug, milijuni EUR	41,136	41,970	40,426	40,767	40,057	-	40,426	-	-
Plasmani privatnom sektoru, % godišnja promjena ²	4.3	4.8	5.6	4.6	3.8	3.3	5.6	3.3	3.3

¹ Prvi rezultati za lipanj.

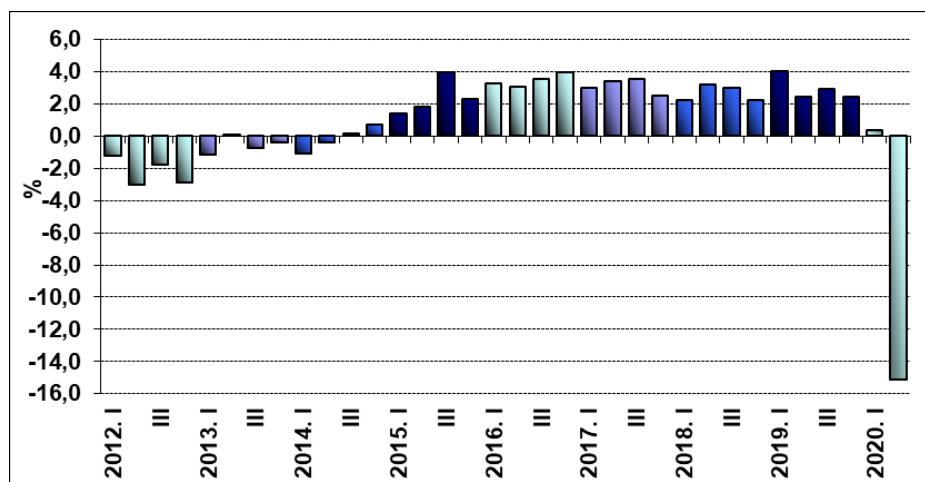
² Na temelju transakcija.

Izvor: Državni zavod za statistiku, Hrvatska narodna banka

U prvom polugodištu 2020. zabilježeno je međugodišnje smanjenje realnog BDP-a od 7,8%. Pritom je u prvom tromjesečju ostvaren blagi realni međugodišnji rast od 0,4%, da bi u drugom tromjesečju 2020. došlo do snažnog pada realnog BDP-a od 15,1% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, što predstavlja prvi međugodišnji pad realnog BDP-a još od prve polovice 2014. godine, te najveći pad od 1995., kada se počela provoditi tromjesečna procjena BDP-a. I domaća i neto inozemna potražnja su snažno negativno doprinijele kretanju realnog BDP-a u prvom polugodištu 2020. Gledajući pojedinačne komponente s rashodne strane, najveći doprinos smanjenju realnog BDP-a u prvom polugodištu 2020. stigao je od smanjenja izvoza roba i usluga od 25,6% i to ponajprije uslijed snažnog smanjenja izvoza usluga. Smanjenju realnog BDP-a u prvom polugodištu 2020. doprinijelo je i međugodišnje smanjenje potrošnje kućanstava od 6,8% te međugodišnje smanjenje bruto investicija u fiksni kapital od 6,3%. Snažan pad realnog BDP-a u prvom polugodištu 2020. ublažen je međugodišnjim smanjenjem uvoza roba i usluga od 17,5%, a blagi pozitivan doprinos kretanju BDP-a stigao je i od rasta državne potrošnje od 2,7%.

U prvom polugodištu 2020. zabilježeno je smanjenje bruto dodane vrijednosti od 5,8%. Pritom je najveći negativan doprinos kretanju bruto dodane vrijednosti stigao od smanjenja bruto dodane vrijednosti u djelatnosti trgovine, prijevoza i turizma koje je iznosilo 19,9%.

Grafikon 1. Realni međugodišnji rast bruto domaćeg proizvoda

Izvor: Državni zavod za statistiku

Uvođenje potpore HZZ-a za očuvanje radnih mjesta znatno je ublažilo utjecaj COVID-19 krize na kretanja na tržištu rada. Podaci za prvo polugodište ove godine upućuju na povećanje nezaposlenosti te je prosječan broj registriranih nezaposlenih kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ) iznosio 148,2 tisuće, što je povećanje od 8,3% u usporedbi s istim razdobljem 2019. U istom razdoblju prosječna administrativna stopa nezaposlenosti iznosila je 8,9%, što je 0,7 postotnih bodova više nego u istom razdoblju prošle godine. Podaci o osiguranicima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje (HZMO) ukazuju na međugodišnje smanjenje broja osiguranika od 0,5% u prvom polugodištu 2020., čemu je najviše doprinijelo međugodišnje smanjenje broja osiguranika u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane od 13,3%.

Prosječna mjesečna bruto plaća iznosila je 9.182 HRK u prvom polugodištu 2019. te je nominalno povećana 2,1%, a realno 1,6% u odnosu na isto razdoblje 2019. Prosječna neto plaća iznosila je 6.725 HRK, bilježeći nominalni rast od 2,2% te realni rast od 1,7% u odnosu na isto razdoblje 2019.

U prvom polugodištu 2020. prosječna inflacija potrošačkih cijena je iznosila 0,5%. Rastu potrošačkih cijena najviše je pridonio međugodišnji rast cijena hrane, pića i duhana od 2,9%, ponajprije, uslijed snažnog rasta cijena mesa (+7,4%) i voća (+11,9%). Istovremeno, snažan negativan doprinos stigao je od pada cijena energije koji je iznosio 4,6%, ponajviše kao rezultat nižih cijena goriva i maziva za osobna prijevozna sredstva (-8,7%) te krutih goriva (-7,9%). Ukoliko se iz indeksa potrošačkih cijena isključe komponente energija te hrana, piće i duhan, u prvom polugodištu 2020. se bilježi međugodišnji porast preostalih komponenti od 0,7%.

Grafikon 2. Indeks potrošačkih cijena, međugodišnja promjena

Izvor: Državni zavod za statistiku

Prosječni tečaj kune prema euru iznosio je 7,53 kune za euro u prvom polugodištu 2020. te je deprecirao za 1,5% u usporedbi s istim razdobljem 2019. Na početku krize uzrokovane pandemijom koronavirusa došlo je do deprecijacijskog pritiska na tečaj kune, na koji je HNB reagirao provođenjem ukupno pet deviznih intervencija, na kojima je bankama prodano ukupno 2,2 milijarde EUR. Kunsku likvidnost povučenu prodajom deviza HNB je nadomjestio drugim mjerama monetarne politike, što uključuje program otkupa državnih obveznica, jednu strukturnu te redovite tjedne operacije radi održavanja likvidnosti i smanjenje stope obvezne pričuve sa 12% na 9%. Kao rezultat, likvidnost domaćega financijskog sustava je i dalje na iznimno visokoj razini. Naime, prosječni višak kunske likvidnosti je nakon smanjenja u ožujku i travnju, u idućim mjesecima bilježio povećanje te u lipnju dosegnuo rekordnu razinu od 40,1 milijardu HRK. Plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim države) na temelju transakcija¹ ostvarili su međugodišnji rast od 3,3% u lipnju 2020., usporivši u odnosu na početak 2020.

Prema preliminarnim podacima, u prvom tromjesečju 2020. zabilježen je negativan saldo tekućeg i kapitalnog računa bilance plaćanja u iznosu od 1,2 milijarde eura, U usporedbi s istim tromjesečjem 2019, bilježi se smanjenje negativnog salda za 631,2 milijuna eura. Promatramo li posljednja četiri tromjesečja, ostvaren je pozitivan saldo tekućeg i kapitalnog računa platne bilance u iznosu od 6,0% BDP-a, što predstavlja povećanje u odnosu na saldo od 4,8% BDP-a ostvaren u 2019. godini.

Početkom 2020. godine nastavljeno je smanjenje inozemne zaduženosti RH na međugodišnjoj razini. Prema posljednjim raspoloživim podacima, u svibnju 2020. bruto inozemni dug iznosio je 40,1 milijardu eura. U odnosu na isti mjesec prethodne godine, bruto inozemni dug zabilježio je smanjenje od 4,4 milijarde eura. Najveći doprinos njegovom međugodišnjem smanjenju u svibnju došao je od smanjenja duga središnje banke te drugih monetarnih financijskih institucija. Izraženo relativno, bruto inozemni dug krajem svibnja iznosio je 77,3% BDP-a, što predstavlja smanjenje za 6,9 postotnih bodova na međugodišnjoj razini.

¹ Isključujući učinke tečajnih i cjenovnih prilagodbi te otpisa.